

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA—JURISPRUDENȚA—LEGIȘLAȚIUNE—ECONOMIE POLITICĂ—FINANȚE—SOCIOLOGIE

FONDATOR:
ION S. CODREANU
Avocat

DIRECTOR:
DEM. I. DOBRESCU
Primarul Municipiului București

COMITETUL DE REDACȚIE:

Traian Alexandrescu, Decanul Baroului de Ilfov; **Alexandru Cerban**, Profesor Universitar, Avocat; **Iosef G. Cohen** Consilier la Consiliul Legislativ, Avocat; **Gr. Conduratu**, Avocat; **N. Jac Constantinescu**, Președinte la C. de Apel București; **E. Cristoforeanu**, Dr. în Drept dela Roma, Avocat; **René Demogue**, Profesor la Facultatea de Drept din Paris; **Vintilă Dongoroz**, Conferențiar universitar, Membru în Consiliul de disciplină al Baroului Ilfov; **D. Gălășescu-Pyk**, Profesor Universitar, Avocat; **Alfred Juvara**, Profesor Universitar, Avocat; **Ștefan Laday**, Președinte la Consiliul legislativ; **I. Gr. Perieșeanu**, Directorul Bibliotecii Marilor Procese, Avocat; **Emil Stan Rappaport**, Consilier la Curtea de Casație din Varșovia; **C. Sipsom**, Profesor Universitar; **C. A. Stoeanovici**, Conf. univ., Membru al Consiliului Legislativ; **Gr. L. Trancu-lași**, fost Ministru, Avocat; **Petre Vasilescu**, Profesor Universitar; **Al. Velescu**, Dr. în Drept, Avocat, **Albert Vahl**, Profesor la Facultatea de Drept din Paris.

SECRETAR DE REDACȚIE:

E. C. Decusară, Dr. în Drept din Paris, Directorul Statisticii Judiciare

S U M A R

— *Siguranța dreptului*, de Andrei Rădulescu, consilier la Inalta Curte de Casație;

— *Avizul dat de Inalta Curte de Casație și Justiție asupra proiectului de lege pentru punerea în vigoare, în tot cuprinsul țării, a legislației civile, comerciale și penale române;*

JURISPRUDENȚĂ.

— Inalta Curte de Casație secțiuni unite: *Maria C. Mille cu Primăria Municipiului București* (Cesiunea parțială a unei creanțe creiază pentru cesionar drepturi distincte de ale cedentului. Efectele hotărârii de expropriere p. utilitate publică față de expropriat și autoritatea expropriantă. Proprietatea încorporală. Dreptul de creanță al expropriatului. Garantarea prin Constituție. Legea de expropriere din 1925. Neconstituționalitatea art. 37 al. 5 din această lege);

— Idem secția II: *Elisabeta General Gh. Vlădescu cu N. Schina și alții* (Dacă se poate urmări averea dotală pentru plata onorariului avocatului care a susținut procesul pentru păstrarea și conservarea acelei averi? Interpretarea art. 1253 al. 4 cod. civil);

— Trib. Prahova s. II comerț: *Banca Comerțului din Vălenii de Munte cu Oreste Bianchi și a* (Legea camelei. Contract de cont curent și deschidere de credit în cont curent. Imputații de plată. Cambii date în garanție. Obligația garanților și debitorilor. Ofertă reală nevalabilă și consemnare neregulată. Dreptul la dobânzi. Cerere reconvențională pentru restituirea cambiilor. Inadmisibilitate. Daune morale pentru protestarea cambiilor date în garanție), cu o *Notă* de E. Cristoforeanu.

— *Conversiunea și asanarea datoriilor agricole*, de Prof. Constant Georgescu, *Recenzie* de Eugen C. Decusară.

— *Considerațiuni asupra art. 285 c. civil de C. Sion*, *Recenzie* de M. I. Păcuraru.

A apărut: **LEGEA AVOCAȚILOR** însoțită de Expunerea de motive, Avizul Consiliului Legislativ și Rapoartele de la Camera și Senat. De vânzare la *Curierul Judiciar*. Prețul 60 lei.

SIGURANȚA DREPTULUI ¹⁾

În două conferințe anterioare am căutat să explic, într-o formă simplă și în măsura îngăduită de timpul fixat aci — criticabil, repet, pentru scurtimea lui — unele chestiuni în strânsă legătură cu *ideia de Drept*, care nu este de toți înțeleasă și apreciată după adevărata ei valoare.

V'am vorbit despre: *legalitate și dreptate* și apoi despre *cunoașterea Dreptului*.

Încerc astăzi să vă îndrept gândirea asupra unei alte chestiuni foarte însemnate pentru Drept și pentru viața socială, anume vreau să vă expun *câteva considerațiuni asupra siguranței Dreptului*.

Din comunicările mele anterioare, oricât de sumar au fost făcute, ați văzut care este înțelesul noțiunii de Drept. Ea coprinde de o parte facultățile, recunoscute unei persoane și în baza cărora poate face anumite acte, ceiace constituie așa zisul *drept subiectiv*, iar de altă parte rânduile, după care trebuie să se conducă societatea, ceea ce formează *dreptul obiectiv*.

Nu insist acum asupra *rolului Dreptului*, dar înțelegeți ușor însemnătatea lui.

Sub oricare aspect ar fi privit, Dreptul este inerent vieții individului și societății. Omul are diverse legături cu semenii lui.

1) Conferință ținută la Radio la 23 Sept. 1931

Pentru ca aceste raporturi să se poată forma și desvoltă în mod normal, pentru ca să se rezolve conflictele, trebuie să existe o ordine, să fie anumite norme care să cârmuiască. Aceste rândueli cârmuitoare sunt tocmai normele juridice. De asemenea individul, pentru a se putea desvoltă potrivit naturii sale, însușirilor sale, are nevoie să-i se recunoască anumite puteri, facultăți, prerogative. Dreptul, deci, dă individului posibilitatea să se desvolte, să stabilească legături cu semenii, iar societății să ia măsurile cele mai nemerite pentru a se apăra și a asigura desvoltarea energiilor și progresul în toate direcțiile.

Fără Drept, lupta pentru existență ar fi teribilă; s'ar ajunge la distrugere, la anarhie. Din cea mai îndepărtată antichitate — și chiar azi la cele mai înapoiate popoare — se găsesc reguli de Drept; imperfecte, este adevărat, dar există. Cu cât omul s'a ridicat, cu atât ideea de Drept a progresat și idealul omenirii trebuie să fie — cum spunem aci altă dată — să asigure tot mai mult triumful Dreptății. În toate manifestările omenesti, găsim și ideea de Drept. Atâtea sbuciumări sociale, ce sunt în definitiv decât lupta pentru revendicarea Dreptului? Și între popoare, între State, ce se invoacă totdeauna decât forme ale Dreptului? Dreptul de autodeterminare, drept istoric, drept național, etc., toate sunt înfățișări ale aceleiași năzuințe de a dobândi ceiace se crede că e dreptul său.

* * *

Rolul așa de mare și necontestat nu poate fi îndeplinit dacă nu e siguranța necesară. Nu-i destul ca Dreptul să fie recunoscut, ci trebuie să fie prevăzut în prim rând cu anumite sancțiuni. Lipsit de acestea, Dreptul rămâne o simplă enumerare de principii pe care oamenii le respectă sau nu, după bunul lor plac.

Constrângerea sub feluritele ei forme este — cum se știe — unul din elementele esențiale ale Dreptului și e absolut necesară pentru îndeplinirea misiunii lui.

Dreptul trebuie apoi să aibă mijloacele potrivite pentru realizarea lui; înfăptuit prea târziu sau cu mari greutăți, dacă nu chiar de loc, Dreptul își pierde valoarea și încrederea ce trebuie s'o inspire.

Dar, mai presus de orice, trebuie să existe siguranța că Dreptul nu poate fi schimbat oricum și în special nu poate fi răpit.

Toate acestea înseamnă că Dreptul tre-

bue asigurat, garantat, trebuie să i se dea deplina siguranță. Ceiace dă valoare și utilitate normelor juridice, este tocmai această siguranță. *Oriunde lipsește, ori a lipsit siguranța, Dreptul n'a putut să-și dea toate roadele binefăcătoare.* Pot avea cele mai mari și mai frumoase drepturi; dacă n'am siguranța că mă pot folosi de ele și că nu-mi pot fi răpite, ele nu reprezintă nimic. Insemnătatea siguranței iese și mai bine în evidență dacă ne vom gândi la neajunsurile produse de lipsa ei.

Aceste neajunsuri s'au observat pretutindeni. N'ai încredere în dreptul pe care ți l'ar recunoaște șeful unui trib din Africa fiindcă n'ai siguranța că'l poți realiza, ori păstră. În țările cu structură tiranică, libertatea, proprietatea, sau alte drepturi, nu reprezintă mare lucru, pentru că oricând pot fi suprimate.

În Turcia de odinioară, de pildă, ți se putea confiscă averea, răpi libertatea, fiindcă așa era voia stăpânirii, a Sultanului, uneori și a funcționarilor mai mici. În țările necreștine a existat acel regim numit al Capitulațiilor, în baza căruia streinii erau judecați de consulii lor pentru că n'aveau siguranța Dreptului înaintea instanțelor țării.

În Rusia, se știe cum se petreceau lucrurile în timpul țarismului; și se vorbește iarăși de puțina siguranță care este astăzi acolo, când la adăpostul unor idei de egalitate, domnește deseori arbitrarul sub care individul este zdrobit.

Și la noi — ca de altfel în toate țările — am avut vremuri când Dreptul atârna de bunul plac al dregătorilor mari ori mici; chiar dacă puteai reclama mai sus, până acolo trebuia bani și timp; de aceea, probabil, c'a rămas zicătoarea: „până la Dumnezeu te mănâncă sfinții“. Cu o asemenea stare de lucruri desigur nimeni nu era îndemnat să muncească mai mult decât pentru satisfacerea nevoilor imediate, necum pentru a economisi ori a îmbunătăți. În această nesiguranță trebuie să căutăm explicarea lipsei dela noi a atâtor lucruri care se găsesc în țările mai liniștite și mai bine rânduite, adică cu norme juridice mai garantate, mai sigure.

* * *

Efectele nesiguranței se văd foarte ușor și azi și în alte părți și la noi. Voiu cită câteva cazuri: N'ai curajul să clădești, să plantezi, să cultivi pe un teren, când n'ai siguranța dreptului asupra aceluși teren.

N'ai curaj să'l cumperi, să'l primești în schimb, să'l iei cu arendă, să plasezi bani cu o ipotecă asupra lui, decât când ai căpătat convingerea că transmitătorul avea un drept sigur și când știi exact ce sarcini îl apasă. Cum sistemul nostru de publicitate nu ți dă siguranța deplină, stai mult la îndoială la facerea acestor operațiuni. Starea aceasta de incertitudine e una din cauzele de scumpete a creditului.

Dacă adăogăm că formele de executare durează și costă atât de mult, cum vrei să nu te gândești de zece ori până păsești la încheierea unui astfel de contract?

Fiindcă vorbim de contracte, ce să zicem de amestecul justiției sau al legiuitorului pentru a le modifica, pentru diverse motive, mai mult sau mai puțin fondate? Ce să zicem de scutirea de impozite la anumite împrumuturi, contractate de Stat, scutire apoi desființată prin voința uneia din părți?

Cum vrei să încurajăm construcțiile, când în acest scop, printr'o lege sunt scutite de anume dări și apoi acest drept este desființat fără multă discuție, fiindcă Statul are puterea de a o face? Ce încredere se poate avea când ceiace s'a iscălit nu se execută, ce s'a acordat printr'o lege, se ia prin alta sau când contractele se desfac prin legi?

În altă ordine de idei, ce încredere poate avea un împrumutător în dreptul său când de ani de zile i se tot schimbă lotul, nu i se dă titlul definitiv și când — uneori — chiar după asta tot nu e definitiv, tot îl mai mută? Și ce să creadă el de acest drept când mereu i se tot vorbește de o remăsurare și de o revizuire? Cum poate să depună toată munca de care e capabil pentru îmbunătățirea și cultivarea lotului, când n'are siguranța că rămâne acolo? S'au gândit mulți că, în mare parte, starea de nemulțumire de la țară se datorește — chiar când nu se spune — acestei nesiguranțe a drepturilor acordate sătenilor prin împrumutător?

Nu mai vorbim de ipotezele când expropriezi pe cineva cu o despăgubire fixată prin lege — cum s'a făcut — sau chiar fără despăgubire, ori, când se răspândesc svonuri de rechiziții, de confiscări, de blocări, etc., etc.

Nesiguranța Dreptului este tot așa de dăunătoare și în alte domenii. De pildă cineva intră într'o funcțiune, contând că în schimbul îndeplinirii exacte a datoriei îi este garantat dreptul de a fi menținut în slujbă, de a fi avansat după anume reguli, de a i se plăti leafa respectivă, de

a avea un concediu, o vacanță, de a fi scos la pensie la anumit timp. Și totuși se vede dat afară, nedreptățit, etc. Cum se vor mai devota serviciului, ceilalți funcționari? Dar dacă așa ceva are loc chiar când se garantează stabilitatea printr'o lege, care e desființată prin alta? Ce stare sufletească poate fi în corpul funcționăresc dacă se procedează astfel? Și nu este explicabil dacă unii funcționari caută să-și aranjeze ceva pentru zilele când ar fi urșiți să încerce urmările nerespectării dreptului lor? Cum vrei să nu spună unii că sunt „păsări pe cracă” și nu știu de azi pe mâine ce-i așteaptă?

Când într'o societate se întrebuintează asemenea procedee, dispare încrederea în respectul Dreptului și îndemnul la muncă și economie. Nimic mai descurajator, nimic mai propice pentru ca diferitele svonuri să prindă, inițiativa să lăncezească, activitatea societății să se micșoreze și progresul să înceteze aproape cu totul.

Omul este din fire egoist, individualist, oricâte s'ar spune în sens contrar. Din moment ce nu este sigur că produsul muncii lui va fi al său și că dreptul îi este respectat nu mai depune râvna trebuitoare, ba dacă poate, stă pe loc.

Dar între popoare? Nesiguranța dreptului este și mai mare și de aceea consecințele și mai grave. Când tratatele nu înseamnă mare lucru, când, de abia încheiate se vorbește de revizuirea lor, când declarațiile cele mai solemne nu sunt respectate, cum vrei să fie încredere și liniște?

Printre cauzele greutăților economice și politice în care se sbate lumea sunt convins că una, din cele mai principale, este nesiguranța Dreptului. Ea descurajează, ea reduce munca, ea împinge la lene, la risipă, ea îndeamnă la ascunderea bogățiilor, ea împiedică producția, propășirea generală, ea stânjenește strânsa colaborare a Statelor în comunitatea internațională.

* * *

Cauzele nesiguranței Dreptului sunt felurite. În primul rând ea este provocată de raporturile dintre indivizi. În aceste raporturi, fiecare este mai totdeauna pornit să creadă că el are drept mai mult decât altul. De aci discuții, luptă și ca în orice luptă, este nesiguranță până la terminarea ei. Conflicttele se datoresc deseori necunoștinței regulilor de drept, neînțelegerii exacte, sfaturilor greșite, așa zisului abuz de drept și uneori simplei răutăți, de care omul cu greu se desbară.

Dacă oamenii ar fi mai buni, ar respecta mai mult dreptul altora. Câtă liniște și câtă siguranță ar fi atunci pe pământ! Cu toate eforturile, însă, mai e mult până să se ajungă acolo; și cine știe de se va ajunge vreodată!

Turburarea Dreptului de către particulari pare totuși mai puțin gravă. În societățile organizate sunt mijloace suficiente pentru înfrânare; cu greutate, cu cheltueli, dar de foarte multe ori Dreptul triumfă. E destulă nesiguranță până atunci, dar tot e un sfârșit. Și cu cât societatea e mai organizată, cu atât individul e mai ordonat, nesiguranța e mai redusă și Dreptul mai garantat.

Nesiguranța este produsă însă mai ales de anumite cauze, care nu atârnă de individ, ci de organizarea socială.

Astfel deseori Dreptul este nesigur fiindcă nu este bine stabilit, recunoscut, fixat. Aceasta se întâmplă mai cu seamă în forma nescrisă a normelor juridice. Nu știi bine dacă ai ori nu drept și în ce măsură; de aci numeroasele critici la adresa dreptului sub forma de obicei, de cutume.

Legile rău alcătuite și obiceiul apar — cum zicea un jurist de-ai noștri de altă dată — ca o mreajă de paianjen în care muștele mici se prindeau, iar cele mari o spărgeau; cei nepricepuți nu se mai descurcă din ele, cei șireți trec cu toată ușurința.

Nesiguranța e adusă însă și de lege, când nu este clară și precisă, când e susceptibilă de varii interpretări, când nu se încadrează în organismul juridic al societății respective. De câte ori cel interesat nu stă la îndoială în fața paragrafelor încâlcite și poate chiar renunță fiindcă nu știe ce ar putea ieși!

Schimbările dese ale Dreptului deasemenea măresc nesiguranța.

Lipsa de sancțiuni energice este iarăși un element hotărâtor în mărirea nesiguranței, fie că sancțiunile nu sunt prevăzute în legi, fie că nu se aplică. O măsură trebuie bine și mult gândită dar odată luată, ea trebuie prevăzută cu toate mijloacele pentru aducerea la îndeplinire. Dispoziții afișate, publicate și neaplicate, hotărâri judecătorești, care nu se pot executa, pentru diferite motive, unele nepotrivite cu autoritatea unui Stat, toate astea nu încurajează pe cei care cred în Drept și în tăria lui.

O cauză importantă este formată din dificultățile de valorificare, de realizare a Dreptului. Ce însemnează Dreptul pe care-l

capeți după 10 ani de judecați? Ce efect mai are o pedeapsă aplicată după nu știu cât timp dela săvârșirea faptului? Ce încredere mai ai când pierzi Dreptul pentru că n'ai făcut o alegere de domiciliu ori a greșit avocatul ori chiar funcționarul instanței, cine știe ce formalitate? Ce siguranță ai în valoarea dreptului dintr'o ipotecă, dacă registrele Tribunalului, pe lângă defectele sistemului, derivând din lege, sunt și rău ținute ori, din motive de economii, sunt cu foile sdrențuite? Ce îndemn poți avea să ți reclami și să ți aperi Dreptul, când știi că te costă așa de mulți bani, când ai destule riscuri și când ai mai aflat, că la urmă nu poți executa?

Afară de acestea, sunt alte împrejurări mai primejdioase pentru siguranța Dreptului și care provin direct din faptele celor care conduc o organizație socială.

De atâtea ori Dreptul devine nesigur din cauza funcționarilor chemați să-l aplice, a reprezentanților *Puterii executive*. Administrația propriu zisă, poliția, finanțele și alte servicii publice de atâtea ori micșorează și chiar periclitează siguranța Dreptului. Câte piedici nu întâmpină cetățeanul până să fie ascultat, până să-și ducă jalba și câte până să-și capete dreptatea! Câte formalități fără rost, câte cerințe, deseori cu o utilitate dubioasă! Ia, întrebați câte se cer ca un bucureștean să dobândească un act de paupertate, la care ar avea tot dreptul? Ia întrebați ce se pretinde ca un țăran, să poată tăia câteva lemne pentru casă din pădurea lui, supusă regimului silvic? Ați auzit ce s'a întâmplat unora cu actele de naștere ori de moarte, în Capitală?

Și totuși, dreptul nu este contestat; dar dela recunoașterea lui până la dobândire, se cer, cu rost ori fără rost, atâtea încât te întrebi dacă'l mai ai ori nu.

Unele din aceste dificultăți sunt datorite abuzurilor, care poate nu vor dispărea complet niciodată, dar care nu se împuținează fiindcă nu se iau măsurile cuvenite cu toată severitatea.

Altele se datoresc însă neglijenței, ori rușinii (ați auzit de Domnul Birocratescu), pe care nimeni n'o mai sgârie, altele nu relei voințe ci nepriceperei.

Siguranța Dreptului este atinsă uneori prin fapte mai grave ale *Puterii executive*. Regulamente, decret, sau deciziuni luate în afară de textul și spiritul legii, aduc vătămări serioase. Și cu cât asemenea greșeli se repetă, cu atât încrederea în Drept se mic-

șorează. Chiar dacă se isbutește a le înlocui, a le anulă prin justiție, rămâne în spiritul general îngrijorare, nesiguranță.

Dar *decretele legi*? Ce siguranță poate avea când, într'un stat constituțional, există teama că s'ar putea, printr'un astfel de decret, să și piarză dreptul?

Chiar când o gravă necesitate ar îndreptăți un decret-lege, folosirea acestui procedeu de legiferare nu e de loc prielnic siguranței ce trebuie să aibă titularii drepturilor. Ce e necesitate gravă? Cine o apreciază? De ce nu s'ar putea întinde și în alte cazuri? Și îndoiala intră în suflete și consecințele nesiguranței se văd numai decât.

Alături de Puterea executivă, care lovește mai des siguranța Dreptului, și *Puterea judecătorească*, contrar așteptărilor, își aduce obolul. Aici, este adevărat, Dreptul este mai apărat ca în alte părți: apărarea lui este de altfel menirea acestei Puteri, cu un rol așa de mare în Stat. Cu toate acestea și aici se întâlnesc elemente cari nu sunt favorabile siguranței și încrederii. Organizația magistraturii — nu totdeauna cea mai reușită — recrutarea personalului inferior, interpretări greșite, uneori prea largi, alteori prea strimte, blândețe ori asprime în sancțiuni și în deosebi variațiile de jurisprudență, etc., iată situațiuni și motive care reduc din tăria încrederii, pe care trebuie s'o inspire justiția.

Puterea, însă care poate atinge mai mult ca oricare siguranța Dreptului, este cea *legiuitoare*, fiindcă ea are la îndemână mijlocul cel mai eficace: făurește Dreptul sub formă de legi. Ea poate sdruncina și chiar desființa Dreptul, deși nu totdeauna este îndreptățită să vatăme „*adevăratul Drept*”.

Menționăm ca exemple legile prin care desființează funcțiuni, fără a lua vreo măsură pentru drepturile funcționarilor, care rămân pe din afară, legile prin care reglementează așa zicând exercițiul dreptului de proprietate, cum s'a făcut pentru raporturile dintre proprietari și chiriași, pentru învoelile agricole, pentru tăierea pădurilor, pentru anumite monopoluri, pentru exercițiul unor forme de comerț, etc. precum și alte diferite legi prin care, pe motivul unor mai bune rândueli, s'a legiferat neținându-se totdeauna seamă de drepturile cetățenilor.

Sistemul este cu atât mai amenințător, cu cât o sumă de drepturi consacrate prin Constituție, sunt lăsate să fie reglementate de legiuitorul ordinar, de pildă libertatea

individuală, inviolabilitatea domiciliului, etc. etc.

Legiuitorul s'gduie complect însă siguranța când nesocotește autoritatea lucrului judecat sau principiul neretroactivității, când — cu alte vorbe mai pe înțelesul tuturor — dispune că legea va avea efect nu numai pentru viitor ci și pentru trecut. Un legiuitor conștient de rolul Dreptului în lume, nu trebuie să se folosească niciodată de acest procedeu, independent de faptul că el ar fi sau nu admis de o parte din doctrină și jurisprudență. Concepția largă, inspirată de sensul înalt al Dreptății, nu poate admite acest sistem. De altfel în unele țări s'a înscris formal în Constituție interdicția vătămării drepturilor câștigate, ceiace rezultă, de altfel pentru mine, neînlocuibil și din Constituția noastră, cel puțin pentru drepturile patrimoniale.

Legiuitorul comite o greșală și mai mare — necontestată de astă dată în majoritatea țărilor — când nu respectă pactul fundamental și face *legi neconstituționale*. Este drept că la noi, și din ce în ce regula se admite și în alte părți, astfel de legi sunt înălțurate de justiție, dar simplul fapt al întocmirii lor și toate greutatețile până la anulare, lovesc adânc, mortal în siguranța normelor de Drept. Când însăși o putere a Statului, Puterea legiuitoare, menită să garanteze și să apere Dreptul, coprins în legea legilor, îl vatămă, ce siguranță mai există pentru Drept? *Orice motive ar avea un legiuitor, nu trebuie să și permită a nesocoti Constituția, garanția supremă a drepturilor. Legiuitorul care, înfrânge această regulă, probează că n'are idee exactă despre Drept și despre rolul lui pentru bunul mers al societății.*

Pe lângă acest șir de cauze, trebuie adăugată încă una, poate cea mai periculoasă. Se întâmplă uneori, ca *Puterea constituantă să lovească și mai grav, în siguranța Dreptului*. După o părere foarte răspândită, această putere n'are limite; ea poate face orice, ea poate statuă oricum pentru alcătuirea unei noi Constituții; poate schimba forma de guvernământ, poate introduce în patrimoniul Statului, bunuri particulare, pe care le declară ca ale sale, le naționalizează, cu un termen la modă, ceiace înseamnă în realitate, expropriere fără despăgubiri. Constituanta poate desființa orice drepturi, poate introduce altele, poate desființa de ex.: inamovibilitatea magistraturei sau libertatea presei, a întrunirilor, poate să dea efect retroactiv legilor, etc., etc. Temeiul a-

cestei a tot puternicii stă în aceia că ea este voința națiunii, în forma cea mai înaltă; și dacă națiunea vrea așa, cum ar putea fi oprită să-și dea organizația pe care o sokoate mai potrivită. Înțelegeți ce a mai rămas din așa zisa siguranță și garantare a Dreptului!

Oricât de răspândită va fi această părere, n' o pot împărtași și sper că se va ajunge la abandonarea ei.

In lumea civilizată și mai ales într'un Stat de Drept, deasupra tuturor înfăptuirilor juridice, deasupra tuturor Constituțiilor există un drept, o dreptate, care—numită cum o fi—trăiește în sufletul omenesc și pe care—spuneam în comunicarea mea despre legalitate și dreptate—trebuie să ne străduim a-o materializa în dreptul pozitiv, dar nu a-o călca. Orcât am respecta voința națiunii nu putem admite să răpească dreptul cuiva, fără un echivalent. Insuși Constituantul trebuie să aibă o limită în respectul datorit acestei concepții despre Drept.

În sprijinul părerii de mai sus se invoacă interesul general, interesul social. Nu poate societatea să se împiedice de ciotul unui drept particular, când interesele generale reclamă o nouă orânduire. Solidaritatea socială cere imperios ceva; interesele și drepturile particulare trebuiesc sacrificate interesului general; din respect pentru cele dintâi nu putem împiedica societatea să evolueze, să progreseze.

De asemenea idei se influențează și legiuitorii care vor să facă cu orice preț pe înaintații.

Nimic mai greșit. Respectul și siguranța Dreptului nu-i anchilozare în anumite formule. A da siguranță Dreptului nu înseamnă că nu e voie să schimbi nimic; ar fi să nu cunoști natura Dreptului, produs social, care evoluează, adaptându-se cerințelor timpului. El se schimbă și poate fi schimbat. Societatea are toată libertatea să'l modifice și să'l adapteze trebuințelor ei, dar aceasta să se facă după anumite reguli și fără de a nesocoti drepturile anterior dobândite. Tocmai solidaritatea socială, în numele căreia se vorbește, impune ca prin noile norme să nu se vatăme dreptul câștigat, să nu se sdruncine încrederea și siguranța în ceea ce merită calificarea de regulă de Drept. Poți face o nouă organizare, în orice direcție, poți trece în patrimoniul național, ceia ce se găsește util interesului general, dar cu condiția să nu uiți de drepturile anterioare, pe care trebuie să le acomodezi cu noua situație. *Asta-i adevărata concepție despre respectul Dreptului: numai așa un Stat me-*

rită să fie socotit Stat de Drept, numai așa va căpăta omul convingerea că, mai presus de orice, este Dreptatea, numai așa se va proba oricui că justitia regnorum fundamentum nu este o simplă vorbă.

* * *

Schițarea principalelor cauze ale nesiguranței Dreptului, ne îndrumază și spre mijloacele prin care poate fi înlăturată. Un întins câmp de cercetări cari nu-și găsesc locul aci. O scurtă enumerare și o privire fugară asupra lor nu este de prisos ca un fel de încheiere a celor ce v'am spus.

Recunoașterea și precizarea Dreptului prin legi și în genere prin norme scrise, clare și înțelese ușor; texte cât mai puțin susceptibile de discuții și controverse.

Modificări cât mai rare. Sancțiuni energice pentru aplicare. Mijloace de realizarea Dreptului, simple, rezeși și puțin costisitoare, cu înlăturarea rutinei și simplificarea formalităților.

Organe de interpretare, de aplicare și executare, cât mai pregătite. Jurisprudență mai puțin variabilă. Măsuri eficace pentru înfrânarea abuzurilor.

Contencios bine organizat și cu o competență cât de largă, încât cetățeanul, pentru orice abuz să se poată adresa justiției cu cheltuială puțină.

Precizări în Constituție asupra unor materii, în care Puterea legiuitoare este pornită a nesocoti drepturile. Procedură cât mai lesnicioasă pentru anularea legilor și măsurilor neconstituționale.

Afară de aceste mijloace trebuie părăsită, cum am spus, și ideia despre a totputernicia Constituantului.

Dar pentru ca siguranța Dreptului să se realizeze în cea mai puternică măsură, *trebuie schimbată și mentalitatea dominantă de azi*, trebuie ca înșiși juriștii să-și revadă anumite păreri, ca de pildă, aceia amintită acum. Mai ales acei cari au rolul de conducători trebuie să-și modifice ideile despre putere și despre Drept, înțelegând adevăratul sens și rol al acestuia și convingându-se că una din cele mai mari îndatoriri ale Statului, este de a asigura biruința și domnia Dreptului.

Tot în acest scop trebuie luminată și opinia publică, masele cu privire la aceste noțiuni; de aceia spuneam rândul trecut, cunoașterea Dreptului trebuie cât mai răspândită.

Acestea se impun în special într-o societate democratică care trebuie să se sprijine pe dreptate și are datoria să se străduiască pentru siguranța Dreptului, isvor de progres și de liniște socială.

De altfel, lupta pentru această siguranță este un aspect al luptei pentru Drept, luptă care trebuie să însuflețească pe toți, de sus ori de jos, guvernanți ori guvernați, care doresc binele omenirii.

Înfăptuită în hotarele statelor, stăpânind încetul cu încetul conștiința masselor, siguranța nu va întârzi să domine și Dreptul internațional, aducând — poate — cu un moment mai de vreme în lumea realităților pacea așa de mult dorită între popoare.

Siguranța este, cum se vede, un element absolut indispensabil pentru funcțiunea socială, umanitară a Dreptului și pentru izbânda lui. Toți cei ce doresc această izbândă, au datoria să se gândească la mijloacele prin care Dreptul poate fi cât mai garantat și să lupte pentru siguranța lui, mai ales în vremurile de azi.

ANDREI RĂDULESCU,

Consilier la Curtea de Casație,

Profesor Universitar

Membru al Academiei Române

AVIZUL

Dat de Inalta Curte de Casație și Justiție asupra Proiectului de lege pentru punerea în vigoare, în tot cuprinsul țării, a legislației civile, comerciale și penale române*)

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

Adunarea Generală din 5 Noembrie 1931

Președinția D-lui D. VOLANSCHI, Prim-Președinte

PROCES VERBAL

Având în vedere adresa No. 59.960 din 1931 a d-lui Ministru de Justiție, prin care roagă Inalta Curte să-și dea, principial, avizul asupra proiectului de lege pentru punerea în vigoare, în tot cuprinsul țării, a legislației civile, comerciale și penale române.

Având în vedere că unificarea legislativă, a cărei necesitate nu mai poate fi contestată, se impune atât pentru desăvârșirea Unirii și consolidarea Statului, cât și pentru a asigura cu un moment mai devreme deplină unitate de jurisprudență și desvoltarea uniformă a dreptului român.

Având în vedere că orice întârziere în realizarea acestei unificări înmulțește și agravează neajunsurile rezultate până azi din cauza diversității

normelor de drept în vigoare pe teritoriul Statului nostru; că, această stare de lucruri devine din ce în ce mai păgubitoare pentru interesele de orice fel, ca și, pentru justiție; că, o unificare realizată acum, chiar în condițiuni mai puțin bune, este de preferat uneia mai puțin criticabilă, dar înfăptuită prea târziu.

Considerând că, pentru opera de unificare trebuie să se ia ca bază legislația din Vechiul Regat, fiindcă această legislație nu este mai prejos de aceea din noile teritorii, n'a fost impusă de stăpânire străină și are aproape în întregime isvoare și spirit latin; că, de altă parte, prin aplicarea în timp de aproape șapte decenii, ea s'a dovedit potrivită concepțiilor poporului român și s'a adaptat nevoilor lui, fie prin modificări de texte, ori noi creațiuni, fie prin interpretări jurisprudențiale.

Considerând că, pentru a înfăptui unificarea, este cert că s'ar putea alcătui legi noi pentru toată țara, sau să revizuiască legile actuale; că, aceste metode au, neîndoios, avantajele lor, dar au marele neajuns că reclamă timp îndelungat pentru ca asemenea lucrări să fie întocmite, cercetate de corpurile și persoanele competente, discutate în Parlament, votate și puse în aplicare; că, încercările de acest fel n'au dat rezultate așteptate nici în alte țări și nici la noi, după 13 ani dela unificarea cu țările surori; că, interesele superioare ale Statului nu mai pot îngădui alte întârzieri.

Considerând că, în România, pentru unificare s'a întrebuintat metoda extinderii legislației din Vechiul Regat în noile teritorii, pentru diferite materii de drept public și privat, care reclamau urgent introducerea de reguli uniforme.

Că, în special în Basarabia, a fost folosită această metodă, lăsându-se în vigoare unele norme

sație și al regretatului Prim grefier Christescu, și mai în urmă secoluți de regretații primii grefieri ai aceleiași Inalte Curți, Anton Nenoveanu și G. St. Bădulescu și alți distinși magistrați și avocați, *Curierul Judiciar* s'a bucurat și a continuat să se bucure de cea mai deplină încredere, trecând ca oficiosul Inaltei Curți de Casație.

În această situație fiind, ori de câte ori la Inalta Curte de Casație sau la instanțele de fond era vre-o festivitate, cuvântările ce se făceau sau încheierile ce se întocmeau, nu se dau spre publicare ziarelor cotidiene mai înainte de a se fi dat și publicat în *Curierul Judiciar* și *Dreptul*, care aparțineau familiei juriștilor.

Tot asemenea se procedă și cu sentințele și deciziunile cari se pronunțau în chestiuni importante de drept, mai cu oselire în celea cari veneau pentru prima oară în judecata instanțelor judecătorești.

Cu mâhnire constatăm că în ultimul timp, lucrări de o mare importanță, ca avizul ce publicăm aci, au fost trimise mai întâi ziarelor cotidiene cari le-au publicat și pe urmă s'a gândit și la noi.

Nădăjduim că Inalții magistrați dela Inalta Curte de Casație, vor lua măsuri ca pe viitor, să se păstreze vechea tradiție, ca lucrările I. C. cari prezintă un interes deosebit, să fie date mai întâi spre publicare revistelor *Curierul Judiciar* și *Dreptul*, cari sunt cele mai vechi și cari, cu toată modestia trebuie să o spunem că au adus mari servicii Justiției, Magistraturii și Baroului și că merită a li se da și în viitor aceeași încurajare ca și în trecut.

*) Când am fondat *Curierul Judiciar*, acum 41 ani, cu indemnul și concursul efectiv moral și material al regretatului Nicolae Mandrea, fost președinte la Inalta Curte de Ca-

din dreptul local, care au fost socotite că sunt mai bune decât ale legislației Vechiului Regat și asupra cărora se va legisla pentru întreaga țară; că, unificarea realizată în această provincie, oricâte mici dificultăți — inerente unor asemenea opere grele — s'ar fi constatat, n'a adus decât mult bine pentru populație și pentru interesele Statului.

Că, prin efectul extinderii legilor române în Basarabia, dela 1 Iunie 1928, s'a ajuns la rezultatul că partea cea mai mare a teritoriului și a populației Statului român este guvernată de legislația Vechiului Regat;

Considerând că sistemul unificării prin extindere, în felul arătat, s'a dovedit ca fiind cel mai potrivit, în Franța și în Italia;

Că, în special situația din provinciile italiene desrobite este identică cu aceia din provinciile noastre, în care nu s'a făcut încă unificarea;

Că, nu atât întinderea teritoriilor sau numărul locuitorilor au să hotărască în privința metodei de unificare, cât valoarea intrinsecă a acestei metode și oportunitatea dictată de împrejurări și de interesele imperioase ale Statului.

Considerând că, din aceia că se va face unificarea prin extinderea legislației Vechiului Regat nu rezultă că devine inutilă alcătuirea de legi noi ori revizuirea celor actuale, sau că ar rămâne fără utilitate lucrările Consiliului legislativ;

Că, odată ce este necontestat că baza legislației Statului român întregit trebuie să rămână legislația Vechiului Regat, prin extinderea acesteia se pregătește starea de spirit și situațiile materiale pentru introducerea nouilor legi ce s'ar alcătui; că, extinderea are și avantajul că lasă timpul necesar, cât de îndelungat, pentru a se revizui ori alcătui cu largi discuțiuni nouile legi; că, altminteri, față de necesitatea urgentă a unificării, acestea ar trebui făcute cât mai în grabă, ceea ce va aduce, în mod fatal, numeroase imperfecțiuni, nedorite desigur de oricine năzuște ca Statul român să fie înzestrat cu monumente juridice la înălțimea ideilor și metodelor timpului.

Considerând că astfel fiind, în circumstanțele de acum, cel mai potrivit procedeu pentru a realiza unificarea legislativă, este de a extinde legile din Vechiul Regat și în teritoriile unde încă n'au fost introduse; că, dacă unele norme din legislația acelor teritorii ar fi socotite că pot fi introduse în legile ce s'ar face mai târziu pentru toată țara, aceste norme pot fi lăsate în vigoare acolo, fără de a le întinde însă în alte ținuturi. întrebându-se astfel metoda practică pentru Basarabia și căutând a le armoniza cu legile extinse; că, de asemenea, este inutil ca, prin dispoziții transitorii, să se ia măsurile potrivite pentru îmbinarea vechilor și nouilor norme juridice, respectându-se cât mai larg drepturile câștigate.

Că, față de considerațiile expuse și fără de a analiza în amănunt textele, ceea ce nu s'a cerut, proiectul citat pentru unificarea legislativă prin metoda extinderii poate fi transformat în lege.

Pentru aceste motive, Inalta Curte, opinează că acest proiect de lege este în principiu admisibil și că el cuprinde metoda cea mai potrivită, în împrejurările actuale, pentru a realiza unificarea legislativă.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTITIE S. U

Audiența dela 19 Noembrie 1931

Președinția d-lui D. VOLANSCHI Prim Pr. ședinte

Maria C. Mille cu Primăria Municipiului București

Decizia No. 44

Cesiune. Cesiune parțială a unei creanțe. Creiază pentru cesionar drepturi distincte de ale cedentului. Expropriere pentru cauză de utilitate publică. Efectele față de expropriat și autoritatea expropriantă a hotărârii intervenite în materie. Dreptul de creanță al expropriatului. Proprietate. Proprietatea încorporală. Dreptul de creanță. Garantarea prin Constituție. Legea de expropriere din 1923. Neconstituționalitatea art. 37 al. 5 din această lege.

1.—*Cesionarul unei părți din prețul exproprierii unui imobil pentru utilitate publică, având un drept independent și distinct de cel cedentului, poate ataca singur, ca reconstituțională, o lege prin care se atinge dreptul său de creanță necontestat.*

2.—*Prin efectul unei hotărâri de expropriere pentru utilitate publică, proprietarul imobilului expropriat devine creditor al autorității expropriate pentru prețul bunului expropriat, iar autoritatea expropriantă devine proprietatea bunului expropriat, cu toate consecințele ce decurg din această nouă stare de lucruri.*

Astfel fiind, expropriatul având să primească o sumă de bani dela autoritatea expropriantă, el nu poate fi silit a primi altceva în schimb, fără consimțământul său, căci în acest caz patrimoniul său poate fi lovit și modificat după voința autorității expropriante, care este parte contractuală.

3.—*Art. 17 Constituție garantând proprietatea de orice natură, garantează și proprietatea încorporală, deci și dreptul de creanță și de aceia când o lege obligă pe un creditor ca în locul sumei ce are de primit, să primească altceva, cum este cazul cu art. 37 al. 5 legea de expropriere din 1923, — această dispoziție este anticonstituțională,*

Curtea,

Ascultând citirea raportului făcut în cauză de d-l consilier I. Manu, pe d-l av. Iosipescu în incidentul că recurenta Maria C. Mille n'are calitatea de a stă în instanță, neputând discuta cesiunea neconstituționalității uui text din legea de expropriere, întrucât proprietarul expropriat M. Dulberger n'a făcut recurs pentru neconstituționalitatea legii, așa că recurenta, ca cesionară a unei părți din prețul exproprierii, nu are dreptul la această parte, proprietarul singur neavând nici un drept la vre-un preț pentru expropriere.

Pe d-l av. Lascar Antoniu în combaterea incidentului și pe dl procuror general C. Al. Viforeanu, care a pus concluziuni pentru respingerea incidentului.

Deliberând:

Având în vedere că este necontestat că, în momentul cesiunii unei părți din prețul exproprierii, după ce acest preț se fixase definitiv, drepturile de creanțe, atât ale proprietarului imobilului expropriat, M. Dulberger, cât și ale cesionarei Maria C. Mille, erau valabile, fiind obținute în conformitate cu legea.

Că, dacă în urma renunțării primăriei la lucrările de

expropriere, proprietarul M. Dulberger n'a mai adus în recurs cestiunea neconstituționalității legii din 27 Iunie 1923, aceasta nu poate impietă asupra drepturilor distincte și independente ale recurenteii Maria C. Mille, care a uzat de această cale pe care o avea dela lege, așa că incidentul că n'ar avea calitatea de a stă în instanță, este neîntemeiat și urmează a fi respins.

Pentru aceste motive, Curtea respinge incidentul, după care,

S'a ascultat d-l av. Antoniu care a declarat că nu reține decât motivul relativ la neconstituționalitatea art. 37 din legea de expropriere, violând art. 17 din Constituție, care garantează proprietatea de orice natură; d-l av. Iosipescu n'are nimic de obiectat față de jurisprudența acestei Inalte Curți.

S'a ascultat și d-l Procuror General în concluziuni.

Deliberând:

Asupra cestiunii neconstituționalității dispozițiunii art. 37 al. 5 din legea de expropriere pentru cauză de utilitate publică din 1864, modificată prin legea din 27 Iunie 1923, prin care se acordă expropriatului dreptul de a renunța la o expropriere definitiv hotărâtă și al cărei preț a fost fixat, violându-se astfel principiul constituțional care garantează dreptul de proprietate de orice natură.

Considerând că art. 37 al. 5 din legea de expropriere, modificat prin legea din 27 Iunie 1923, după care „autoritățile au facultatea să renunțe la lucrările de expropriere, chiar dacă a intervenit o hotărâre definitivă privind prețul, în cazul când plata nu s'a efectuat”, trebuie interpretat în sensul că renunțarea la expropriere din partea autorității expropriante, obligă pe cel expropriat să-și reia imobilul înapoi, pierzând dreptul la indemnizația ce i se fixase; în adevăr, renunțarea din partea autorității expropriante, fără nici o obligație pentru cel expropriat, este reglementată prin art. 67 din legea de expropriere.

Considerând că art. 20 din legea de expropriere prescrie că „hotărârea de expropriere lipsese pe proprietar de dreptul de proprietate asupra fondului, lăsându-i numai posesiunea până la plata indemnizațiunii”; principiul pus în acest text este consecința dreptului de expropriere, care ar fi anihilat dacă partea expropriată ar continua să fie proprietar, până la achitarea efectivă a indemnizației; în adevăr, dela pronunțarea hotărârei de expropriere și până la achitarea indemnizației, trece de multe ori un interval de timp foarte lung, timp în care cel expropriat ar putea face acte de dispoziție sau ar consimți grevări cari ar îngreună foarte mult exproprierea sau ar face-o de multe ori chiar imposibilă: că, conform textului mai sus citat, dela data hotărârei de expropriere, imobilul expropriat trece în patrimoniul autorității expropriante, esînd din patrimoniul expropriatului, care devine creditor al autorității expropriante pentru prețul bunului expropriat stabilit de instanțele respective; prin efectul hotărârei de expropriere, proprietarul imobilului expropriat devine creditor al autorității expropriante pentru prețul bunului expropriat, iar autoritatea expropriantă devine proprietarul bunului expropriat, cu toate consecințele ce decurg din această nouă stare de lucruri: așa fiind, expropriatul avînd să primească o sumă de bani dela autoritatea expropriantă, el nu poate fi

silit a primi altceva în schimb, fără consimțământul său, căci, în acest caz, patrimoniul său poate fi lovit și modificat după voința autorității expropriante, care în speță e parte contractantă;

Considerând că art. 17 din Constituție garantează proprietatea de orice natură; că, în sfera acestui principiu fiind coprinsă, fără îndoială, și proprietatea incorporeală, din care face parte și dreptul de creanță, este evidentă că atunci când o lege obligă pe un creditor ca, în locul sumei ce are de primit, să primească altceva, — un imobil, bunăoară, ca în speță — acea lege lovește în mod manifest în dreptul de proprietate garantat creditorului, în mod formal, prin art. 17 din Constituție; că, în speță, nu se poate zice că se restituie proprietarului expropriat propriul său imobil, deoarece acest imobil ieșind din patrimoniul său, a încetat de a fi al său și sub acest raport, a admite că autoritatea expropriantă poate să ofere în locul sumei datorite, imobilul, fost proprietatea expropriatului înainte de expropriere, este a admite că acea autoritate s'ar putea libera de obligația sa, oferind orice alt bun ce nu fusese nici odată proprietatea expropriatului;

Că, susținerea primăriei București că legea din 27 Iunie 1923 a modificat impliciț art. 20 din legea de expropriere, nu poate fi admisă, întrucât nici un text din noua lege nu o spune și nici măcar nu s'ar putea deduce această modificare de natură a schimba radical procedura exproprierei și cu consecințe cari ar anihila însuși principiul exproprierei, după cum s'a demonstrat mai sus.

Că, așa fiind, art. 37 al. 5, în forma ce i s'a dat prin legea din 27 Iunie 1923, violează art. 17 din Constituție și, ca atare, nu-și poate avea nici o aplicare în speță.

Pentru aceste motive, Curtea, declară neconstituțională dispozițiunea art. 37 al. 5 din legea de expropriere din 27 Iunie 1923, etc.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S II-a

Audiența de la 1 Noembrie 1931

Președenția D-lui A. D. IROCOPIU, Consilier

Elisabeta și general Gh. Vlădescu cu N. Schina și alții

Decizia civilă 649

Avere dotală. Recurs. Onorariu de avocat. Dacă se poate urmări din averea dotală? Interpretarea art. 1253 al. 4 cod. civ.

Dispozițiunea art. 1253 al. 4 cod. civ. cu privire la înstrăinarea averii dotale pentru cauză de reparațiune mari, nu are un caracter limitativ, ci trebuie interpretat în sensul că înstrăinarea imobilelor dotale este permisă ori de câte ori se are în vedere acoperirea onțurilor cheltueli necesae conservării dotei.

Ori, în speță, onorariul cuverit avocatului și cheltuelile ocazionate de aceasta cu susținerea procesului, interesând conservarea averii dotale, constituiesc cheltueli, care în conf. cu art. 1253 al. 4 c. civ. pot fi achitate și deci urmărite silit din averea inalienabilă, dotală.

Curtea, deliberând:

Asupra recursului făcut de Eliza General Gh. Vlădescu și General Gh. Vlădescu, ca sol pentru autorizare, contra deciziei no. 609 din 1930 a Curții de apel București, s. I.

Asupra singurului motiv de casare:

„Greșita interpretare și violare a art. 1253 cod. civ. și a principiilor dela dotalitate, exces de putere, denaturare de acte și fapte.

„D-l avocat N. Schina, intitulându-se avocat al succesiunii defunctei Alexandrina Al. Bellu, pentru serviciile ce pretindea că mi-ar fi făcut, a intentat înaintea Trib. Ilfov o acțiune de onorar prin care reclamă peste 400.000 lei. Tribunalul și Curtea de apel i-a acordat lei 60.000. În executarea acestor hotărâri a făcut poprire în mâinile cumnatului său și al meu, Dumitru G. Bagdat ca tutore al minorului său fiu și în ale nepotului său și al meu George D. Bagdat, pe sumele ce aceștia îmi datorau ca rest din prețul vânzării imobilului în care locuiesc. Înaintea Tribunalului, am arătat că poprirea nu se poate face, deoarece averea poprită este dotală conform contractului meu dotal.

„În actul dotal se prevede categoric că orice avere mobilă sau imobilă prezentă sau viitoare voi dobândi, este dotală. Cu toate acestea, Tribunalul în necunoașterea dispozițiilor art. 1224 cod. civ. și a jurisprudenței constante a aplicat art. 1008 cod. civ. și considerând că contrarie ordinii publice o atare clauză a anulat contractul și a validat poprirea.

„Curtea n'a primit acest mod al Tribunalului, a menținut totuși validarea poprirei motivând că potrivit dispozițiilor art. 1253 al. 4 se autoriză înstrăinarea fondului dotal inalienabil pentru cheltuelile făcute în scopul consemnării acestui fond dotal.

„Credem că această argumentare a Curții este cu desăvârșire greșită și ea dă naștere la posibilitatea ca fondul dotal să fie cu foarte mare ușurință valabilizat, resping deci orice garanție care trebuie să existe la bază atât a fondului dotal, cât și a oricărei operațiuni ce se atinge de fondul dotal.

„Aceasta cu atât mai mult atunci când operațiunile n'au nici o legătură cu fondul dotal, sau în cazul cel mai rău cu fondul asupra căruia se poartă executarea.

„Apoi pentru ce o măsură, așa de gravă — ca înstrăinarea chiar a fondului dotal, când foarte ușor se pot urmări veniturile pentru despăgubirea de un onorar.

„Curtea admind validarea poprirei o face cu exces de putere, denaturând actele pentru că acele procese, nici nu au fost făcute pentru conservarea dotei, care nici nu era în pericol de a se pierde și nici nu s'a adus vreun avantaj cât de mic fondului dotal; și în orice caz acțiunile nici nu erau făcute pentru conservarea sumei asupra căreia s'a făcut validarea poprirei.

„D-l avocat N. Schina, care s'a intitulat avocatul meu, a avut actul dotal în mâinile sale, deci a cunoscut clauzele dintr'însul, trebuia să ceară autorizarea Tribunalului și să obțină ceace în drept se chiamă o autorizație ad litem, care să-i asigure onorariul“.

Având în vedere că prin acest motiv recurenta susține că instanța de apel a violat și interpretat greșit art. 1253 cod. civ. și principiile de drept relative la dotalitate și a comis denaturare, prin aceia că: 1) a încuviințat poprirea unor sume, făcând parte din dota sa inalienabilă, în baza unei creanțe ulterioare căsătoriei, 2) a hotărât greșit că suszisa creanță reprezintă onorariul de avocat convenit intimatului pentru serviciile prestate în scopul conservării dotei, când din actele cauzei, se constată că aceste pretinse servicii nu au adus nici un avantaj averii dotale și în special averii urmărite, ba chiar procesele, în cursul cărora se susține că au fost prestate, nu priveau această avere, și 3) că pentru urmărirea averii dotale, în baza acestei creanțe, intimatul nu a cerut și obținut autorizarea „ad litem” a Tribunalului.

Considerând că, din deciziunea supusă prezentului recurs și din lucrările dela dosar, se constată că, prin contractul de căsătorie autentificat de Trib. Ilfov s. notariat, la no. 10586 din 1900, recurenta a specificat că averea sa prezentă și viitoare, pe orice cale i-ar veni, fie prin succesiune, donațiune, sau alte acte cu titlul oneros sau gratuit și fondurile, chiar în numerar, în efecte, sau în imobile de orice fel, constituie fonduri dotale inalienabile.

Că, asupra unei părți din această avere dotală și anume pe niste sume de bani ce recurenta avea de luat dela G. D. Bagdat și D. G. Bagdat, intimatul N. Schina a cerut și prin hotărârea supusă recursului i s'a admis, să se înființeze și valideze poprirea, în baza deciziunii civile no. 500 din 1928 a Curții de apel București s. III-a.

Considerând că din această ultimă decizie se constată că recurenta a fost obligată a plăti intimatului în afară de cheltuelile de judecată, 60.000 lei onorariu de avocat și 10.000 lei cheltueli ocazionate de facerea și susținerea unor acțiuni în justiție, în interesul recurentei, cu privire la averea succesorală rămasă acesteia pe urma def. sale mame Alexandrina Bellu, și anume: un proces pentru reducerea liberalităților făcute de defunctă și o cerere de sechestru judiciar grefată pe acest proces, și o opoziție la inventarul averii succesorală.

Având în vedere că, prin art. 1253 cod. civil legiuitorul a înscris mai multe excepții dela principiul inalienabilității averii imobile dotale.

Considerând că, în conformitate cu alin. 4 al acestui articol, averea imobilă dotală poate fi înstrăinată în anumite condițiuni „spre a face reparațiuni mari neapărate pentru conservarea imobilelor dotale”.

Considerând că acest text nu este limitativ, ci trebuie interpretat în sensul că înstrăinarea imobilelor dotale este permisă, în vederea oricărei cheltueli necesare conservării dotei.

Considerând că, onorariul convenit avocatului și cheltuelile avansate de acesta cu ocazia facerii și susținerii unui proces, interesând conservarea averii dotale, constituiesc creanțe care, în conformitate cu art. 1253 alin. 4 c. civ., pot fi achitate și deci și urmărite silit din averea inalienabilă.

Considerând că, pentru ca asemenea creanțe să aibă caracterul mai sus arătat, nu este indispensabil ca femeie să fi câștigat procesul în cursul căruia au fost făcute cheltuelile și a fost apărută de avocat — și aceasta chiar în interesul femeii și al conservării averii dotale — deoarece este greu de presupus că s'ar mai găsi avocați care să presteze servicii și să avanseze cheltueli pentru facerea și susținerea unui proces, când plata muncii depuse și restituirea sumelor avansate ar fi problematică.

Având în vedere că, pe cale de analogie, atunci când se stipulează prin contractul de căsătorie — ca în speță — inalienabilitatea averii dotale mobile, trebuie hotărât că excepțiile prevăzute prin art. 1253 cod. civ., în ceiaze privește imobilele dotale, constituiesc tot atâtea cazuri în care este permisă înstrăinarea și a averii dotale mobile, inalienabile.

Considerând că, după cum un imobil dotal poate fi înstrăinat pentru repararea altor imobile dotale, tot astfel și înstrăinarea sau urmărirea unui imobil — inalienabil conform contractului de căsătorie — poate fi făcut pentru cheltueli ocazionate de conservarea altor mobile dotale.

Că astfel fiind, întrucât din deciziunea civilă no.

500 din 1928 a Curții de apel București s. III, se constată că creanța, în baza căreia s'a cerut înființarea și validarea de poprire, în mâinile unor terți, pentru sumele ce aveau de dat recurentei, și care sume făceau parte, conform contractului de căsătorie, din averea mobilă inalienabilă a acesteia, reprezintă cheltueli făcute în vederea conservării dotei, urmează că bine Curtea de Apel București s. I, prin deciziunea civilă no. 609 din 1930, supusă prezentului recurs, a admis cererea intimatului, făcând o bună aplicare și interpretare a art. 1253 cod. civ., fără a denatura actele și faptele cauzei, și deci motivul de casare este nefondat, din acest punct de vedere.

Având în vedere că, tot prin aceste motive de casare, se mai susține că greșit s'a admis de instanța de fond validarea popririi, atât timp cât, pentru înstrăinarea averii dotale inalienabile a recurentei, nu s'a cerut și obținut, în prealabil autorizația Tribunalului.

Considerând că, din decizia supusă recursului, se constată că instanța de apel a avut în vedere la soluționarea procesului, atât susținerile orale ale părților, consemnate în jurnalul no. 6198 din 1930, cât și concluziunile scrise depuse la dosar.

Considerând că, deși din cuprinsul concluziunilor scrise, se constată că recurenta se apără invocând motivul că înstrăinarea averii dotale nu a fost autorizată de Tribunal, totuși, din jurnalul în care sunt consemnate desbaterile, rezultă că acest mijloc de apărare nu a fost ridicat înaintea Curții de apel, care nici nu se preocupă de el în considerentele hotărârii.

Având în vedere că dacă, prin concluziunile scrise părțile pot reproduce sau rezumă susținerile lor înaintea instanței, ele nu pot însă pune în discuție, pe această cale, chestiuni noi și mijloace de apărare, nediscutate contradictoriu cu partea adversă în sedință.

Că astfel fiind, întrucât susținerile din ultima parte a motivului de casare mai sus arătate, nu au format obiectul debaterilor înaintea instanței de fond și soluționarea lor necesită verificarea unor elemente de fapt, ele nu pot fi ridicate direct înaintea Inaltei Curți.

Că astfel fiind și această ultimă parte a motivului de casare este nefondată și cată a fi respinsă.

Având în vedere și cererea de cheltueli de judecată formulată de intimatul prezent, asupra căroră, apreciind, Curtea le fixează la 4000 lei.

Pentru aceste motive, Curtea respinge recursul, etc.

TRIBUNALUL PRAHOVA S. II COMERT

Audiența dela 22 Decembrie 1931

Președinția d-lui DEM. MOISESCU, Jude-Consilier
Banca Comerțului din Vălenii de Munte cu Oreste Bianchi ș. a.
Sentința comercială No. 1447

Legea cametei. Contract de cont-curent și deschidere de credit în cont-curent. Imputații de plată. Cambii date în garanție. Obligația giranților și debitorilor. Ofertă reală nevalabilă și consemnare neregulată. Dreptul la dobânzi. Cererea reconvențională pentru restituirea cambiiilor. Inadmisibilitate. Daune morale pentru protestarea cambiiilor date în garanție.

1.—Principiul retroactivității prevăzut în art. 7 lit. 1, din legea contra cametei se aplică tuturor convențiilor, inclusiv contractelor de cont curent sau deschidere de credit în cont curent.

2.—Contractul de deschidere de credit în cont curent se deosebește de contractul de cont curent pro-

pruzis, prin faptul că primul este o metodă contabilă grețată pe o convenție de împrumut, iar secundul, cu regulile sale speciale, este însăși substanța convenției. Din aceasta rezultă importante consecințe privitoare la calitatea părților și indivizibilitatea creanțelor ce sunt în discuțiune.

3.—Prin reglementarea imputării plății, legiuitorul a creiat câteva norme interpretative ale voinții părților privitoare la repartizarea unei sume plătite asupra mai multor datorii.

Imputarea diferitelor plăți se face conform legiului în vigoare la data când s'au efectuat respectivele plăți.

4.—Oferta reală condiționată nu-și are efectul.

5.—Oferta reală făcută numai pentru o sumă din totalul datorit nu e valabilă și ca atare, consemnarea unei asemenea sume nu echivalează cu plata regulată făcută.

6.—Cambiiile date în garanție în baza unei convențiuni nu pot fi retrase de garanți, creditorul putând să-și realizeze creanța și pe baza cambiiilor, cumulativ sau succesiv cu urmărirea făcută în baza contractului, până la despăgubirea completă.

7.—Folosirea cambiiilor date în garanție nu constituie un abuz de drept decât în ipoteza când datorita principală derivând din contract ar fi în întregime achitată.

8.—Nereșind culpa creditorului care tinde la realizarea creanței sale prin cambiiile date în garanție, nu este locul la daune morale pentru protestarea acestor cambii.

Tribunalul,

Asupra acțiunii intentată de Banca Comerțului din Vălenii de Munte, prin procuraor Dem. Rădulescu avocat, în contra părților Oreste Bianchi, exploatator de păduri din București, în calitate de debitor principal, Dem. Popescu-Coculescu, L. M. Ciconi, Fidele Bonamico, Gh. Gh. Pătrașcu și I. G. Pătrașcu, în calitate de garanți solidari cu cel dintâi, spre a fi obligați să achite reclamantei suma de lei 547.090 capital, plus procente de 14 la sută pe an, socotite dela 1 Aprilie 1931, la definitivă achitare, ce-i întorează pe baza unui contract de deschidere de credit în cont curent, încheiat la 8 Februarie 1930 între părătul Oreste Bianchi, cu garanția celorlalți părâți și Banca Comerțului din Vălenii de Munte, sucursala Slănic.

Având în vedere actele dela dosăr și concluziile orale și scrise ale părților din care se constată în fapt următoarele:

La 8 Februarie 1931, Oreste Bianchi contractează cu Banca comerțului din Vălenii de Munte, sucursala Slănic, un credit în cont curent până la concurența sumei de lei 1.000.000 cu un procent de 12 la sută pe an, plus un comision trimestrial de 3 și 1/4 la sută. La sumele creditoare ale părătului, s'a convenit să i se calculeze un procent de 8 la sută pe an. Pentru asigurarea că soldul debitor va fi achitat la timp, părătul Oreste Bianchi a liberat Băncii Comerțului din Vălenii de Munte, sucursala Slănic, două cambii a 500.000 lei fiecare, girate de ceilalți părâți, garanție prevăzută în contract. Părătul a prelevat în diferite rânduri sume de bani care nu au atins nici odată limita maximă a creditului deschis și a restituit treptat sume mai mici în achitarea parțială a acestui credit. Operațiile de prelevări și restituiri au continuat astfel până la sfârștul lui Martie 1931, când părătul, manifestându-și intenția de a se încheia contul și de a achita soldul debitor, reclamanta i-a înaintat un extras de cont ce reprezenta debitul de lei 547.090, la data de 31 Martie 1931. Părătul nu a recunoscut acest debit, fără să conteste totuși regularitatea contului, a cerut însă să i se re-

calculeze dobânzile după cuantumul dobânzii convenționale prevăzute de legea contra cametei, care prevede aplicația retroactivă a dispozițiilor ei cu privire la dobânzile neincasate efectiv. La refuzul Băncii de a proceda la recalcularea cerută, pârâțul Oreste Bianchi i-a făcut ofertă reală pentru suma de lei 512.270, cât recunoștea drept sold debitor al contului său, ofertă reală constatată prin somațiunea din 4 Mai 1931 și prin procesul verbal încheiat la data de 9 Mai 1931 de d-l Gheorghe Ioanițescu, portărel pe lângă Tribunalul Prahova. Acestei oferte reale i-a urmat consemnarea sumei oferite, la Cassa de Depuneri și depozitarea recipisei în conservarea Corpului de portărei Prahova, la data de 16 Mai 1931.

Având în vedere că prin acțiunea de față reclamanta Banca Comerțului din Vălenii de Munte tinde a stabili că nu i s'a făcut o plată valabilă, întrucât nu i s'a oferit suma întregă la care avea dreptul și în consecință cere ca pârâții să fie obligați la achitarea sumei întregi de lei 547.090, ca reprezentând soldul debitor real.

Având în vedere că diferența dintre suma pretinsă de reclamantă și cea recunoscută de pârâtă, provine din deosebirea cuantumului dobânzilor prevăzute în contract, față de acelea fixate de legea contra cametei, a cărei aplicație potrivit art. 7 lit. b, privește retroactiv dobânzile neincasate efectiv, derivând din orice titluri sau convențiuni cu exigibilitate anterioară promulgării legii.

Având în vedere că nu poate exista dubiu asupra aplicării art. 7 lit. b, din legea contra cametei la contractele de cont curent sau de deschidere de credit în cont curent, față de redactarea în termeni generali a textului și față de explicațiile date în parlament cu ocazia votării legii de raportorul ei la Cameră. Fiind interogat de un deputat cu privire la contractele în discuție, d-sa a răspuns între altele: „Ceeace ne interesează este că aceste două convențiuni de natură comercială sînt producătoare de dobânzi convenționale atât timp cât ele durează între părțile contractante; asemeni ne interesează că numeroși debitori comercianți au fost constrânși să consimtă dobânzi uzurariți cari s'au urcat continuu pe măsură ce criza comercială s'a accentuat; nu este licit să lăsăm pe aceste victime să fie executate fără milă, cu dobânzi uzurariți. De aceea nu văd rațiunea pentru care am exclude aplicațiunea principiului retroactivității la dobânzile datorite de acei cari au încheiat contracte în cont curent, anterioare promulgării legii de față“ (Mon. Of. Nr. pagina..).

Având în vedere că nu mai poate forma obiect de discuție decât chestia încadrării speței deduse spre judecată în condițiile textului de lege, cu alte cuvinte stabilirea împrejurării dacă s'au încasat sau nu efectiv dobânzile ce pretinde debitorul să fie recalculate.

Având în vedere că în speță este vorba de un contract de deschidere de credit în cont curent, iar nu de contractul de cont curent reglementat de codul comercial în titlul 10 din prima carte; că, aceasta rezultă fără posibilitate de îndoială din redactarea contractului care conține în cuprinsul său această denumire, rezultă deasemenea din conținutul lui, descris mai sus în principalele clauze.

Având în vedere că ceea ce deosebește contractul de deschidere de credit în cont curent de contractul de cont curent propriu zis, este împrejurarea că în primul contract contul curent reprezintă numai o metodă contabilă grefată pe o convenție de împrumut, în timp ce în cel de al doilea contul curent cu regulile sale speciale, unele derogatorii dela dreptul comun, formează însăși substanța convenției.

Având în vedere că din caracterul de împrumut al contractului de deschidere de credit în cont curent, rezultă o consecință importantă prin care se evidențiază și mai mult deosebirea dintre acest contract și contractul de cont curent propriu zis, și anume: situația de creditor sau debitor a

părților este fixată din chiar momentul încheerii convenției și ea apare constantă în tot cursul contractului până la definitivarea lichidare a contului și achitarea soldului debitor de către acreditat. Astfel, nu mai poate fi vorba ca la contractele de cont curent propriu zise, de indivizibilitatea creanțelor trecute în cont până la lichidarea contului și stabilirea soldului, moment în care situația de creditor sau debitor a părților se precizează pentru întâia oară. Dimpotrivă în cazul împrumutului în cont curent, raportul original de obligație dintre părți constatată prin chiar actul de deschidere de credit își păstrează în tot timpul individualitatea sa cel puțin din punctul de vedere al sensului obligației, id. est al situației părților între ele, și acest raport constituie de altminteri singura creanță (indiferent de cuantumul ei care poate să varieze) având o existență reală, întrucât remiterile debitorului nu pot fi considerate decât ca restituiri în achitarea sumelor cu care el a fost creditat, cu alte cuvinte plăți parțiale din datorie.

Considerând că acest caracter de plată al remiterilor făcute de acreditat în cursul contractului nu poate fi pus la îndoială pe considerentul că remiterile sunt trecute în cont în creditul său, producând și dobânzi în favoarea sa. În adevăr, contractul de deschidere de credit în cont curent este prin substanța sa contractuală un împrumut, căruia necesitățile ivite în practica afacerilor comerciale -au impus să îmbrace haina contului curent. Folosirea metodei contabile a contului curent satisface cel puțin două interese ale vieții comerciale: dă posibilitatea unor plăți parțiale pentru debitor și face să fructifice în cursul contractului sumele de care acesta se lipsește pentru plățile parțiale ale datoriei sale urmate mai înainte de exigibilitatea acesteia. Aceste două efecte decurg atât din felul operațiunilor contabile ce cărmue contul curent cât și din convenția părților care au reglementat de comun acord modul de plată al datoriei și efectele plății. A conveni ca părțile să se poată face parțial, este pe deplin admisibil și tot atât de admisibilă apare și clauza ca sumele depuse de acreditat în plata parțială a datoriei sale să producă dobânzi în favoarea sa, cu atât mai mult temei cu cât aceste sume sunt depuse înainte de exigibilitatea lor. În adevăr, la împrumutul în cont curent, spre deosebire de cazul contractului de cont curent propriu zis, nu există obligație de a depune sume de bani în cursul contractului decât pentru o singură parte și anume pentru acela care a deschis creditul, restituiriile din partea acreditatului fiind facultative cât timp soldul său debitor nu a devenit exigibil. Drept echivalent al despuerei benevole a debitorului de drepturile sale asupra sumelor de bani cu care procedează la plăți anticipate, i se trec aceste sume în creditul său, spre a putea produce dobânzi. Operația aceasta decurgând din convenția părților și din adoptarea metodei contabile a contului curent, care consistă în trecerea în cont, prin debitare și creditare respectivă, nu numai a prelevărilor de sume dar și a restituiriilor, nu poate înlătura totuși pentru toate considerentele de mai sus, caracterul de plată liberatorie pe care îl au remiterile de sume de bani făcute de acreditat.

Având în vedere că prin articolele referitoare la imputațiunea plății din codul civil legiuitorul a creat câteva norme interpretative ale voinței părților privitoare la repartizarea unei sume plătite asupra mai multor datorii sau asupra capitalului și dobânzilor unei aceleiași datorii, precizând prin art. 1111 c. civ. că în acest ultim caz imputația se face mai întâi asupra dobânzilor.

Având în vedere că aceste norme se cuvî aplică în lipsa unei convenții deosebite a părților, că în speță nu se face dovada de pârât a existenței unei convenții derogatorii dela dispozițiile supletive ale codului.

Având în vedere că din examinarea extrasului de cont al

Băncii Comerțului din Vălenii de Munte, a cărui regularitate nu a fost contestată de pârât, se constată în fapt că restituirile făcute de pârât în cursul contractului, la următoarele date: 5 Martie 1930, 26 Martie 1930, 5 Aprilie 1930, 10 Iunie 1930, 18 Iunie 1930, 5 Decembrie 1930 și 15 Ianuarie 1931, depășiau de fiecare dată cuantumul dobânzilor existente la data respectivă.

Considerând în consecință că prin plățile făcute astfel, debitorul a achitat în primul rând și în mod efectiv dobânzile, iar din rest a acoperit parte din capitalul datorat.

Având în vedere că recalcularea dobânzilor pe trecut nu se poate face în conformitate cu articolul 7 lit. b, din legea contra cametei decât cu privire la dobânzile neefectiv încasate.

Considerând că pretenția pârâților ca recalcularea dobânzilor să se facă și asupra dobânzilor acoperite prin imputație, corepunde unei extensiuni inadmisibile a înțelesului art. 7 lit. b, din legea contra cametei, extensiune care nu poate fi atribuită voinței legiuitorului, nici chiar dacă s'ar invoca art. 12 din lege, care abrogă toate dispozițiile contrarii din lege în vigoare. În adevăr, art. 1111 c. civ. creiază o normă de imputație a plății și nu ar putea indica în legea contra cametei o normă simetrică, prin care legiuitorul să fi dispus modificarea sistemului imputației. Dar în orice caz și indiferent dacă legea contra cametei a inovat sau nu în această privință, imputația diferitelor sume vărsate de debitor s'a făcut potrivit cu normele în vigoare la diferitele date când au avut loc vărsămintele și ca atare a rămas făcută și plata definitiv operată în condițiile prevăzute de sistemul legal care conducea materia la acele date.

Considerând, pentru toate aceste motive, că pârâtul Oreste Bianchi a achitat efectiv dobânzile datorate în baza convenției de deschidere de credit în cont curent ce a contractat cu Bancă Comerțului din Vălenii de Munte, sucursala Slănic, că în consecință recalcularea acelor dobânzi în conformitate cu dispozițiile legii contra cametei nu mai poate avea loc și acțiunea reclamantului sub acest raport cată a fi admisă pentru întreaga sumă de lei 547.090.

Având în vedere că reclamanta a chemat în judecată de asemenea pe pârâții: Dem. Popescu-Coculescu, L. M. Ciconi, Fidele Bonamico, Gh. Gh. Pătrașcu și I. Gh. Pătrașcu spre a fi condamnați în mod solidar cu pârâtul Oreste Bianchi, în calitatea de garanți.

Având în vedere că toți acești pârâți au semnat ca garanți două cambii în valoare de lei 500.000, pe care pârâtul Oreste Bianchi le-a dat Băncii pentru garantarea soldului său debitor cambii menționate în contractul de deschidere de credit în cont curent la punctul no. 2.

Considerând că, prin girarea acestor cambii, pârâții Dem. Popescu-Coculescu, L. M. Ciconi, Fidele Bonamico, Gh. Gh. Pătrașcu și I. Gh. Pătrașcu, au înțeles să garanteze în mod solidar soldul debitor ce ar fi rezultat pentru pârâtul Oreste Bianchi din lichidarea contractului său.

Că astfel fiind, acțiunea reclamantei apare fundată și sub acest raport și urmează a fi admisă întocmai.

Asupra cererii de procente de 14 la sută pe an, socotite dela 1 Aprilie 1931, data încheerii contului, până la definitivă achitare.

Având în vedere că deși se face dovada de către pârât că o parte importantă din suma ce trebuia achitată Băncii ca reprezentând soldul debitor al pârâtei, a fost consemnată pe seama reclamantei la Cassa de Depuneri și consemnațiuni, recepisa depozitându-se în conservarea Corpului de portărei Prahova încă dela data de 16 Mai 1931, totuși reclamanta nu a beneficiat de suma depusă, întrucât pentru motive legitime a refuzat să o ridice. În adevăr, față de felul cum a înțeles pârâtul să facă oferta reală și să consemneze suma, condiționând ridicarea ei de primirea unei declarații din partea reclamantei că nu mai are nici o pretenție împo-

triva sa, refuzul Băncii Comerțului din Vălenii de Munte de a ridica suma consemnată apare ca deplin justificat.

Având în vedere pe de altă parte că oferta reală nu era valabilă întrucât fusese făcută numai pentru o parte din suma datorită, în disprețul dispozițiilor art. 1115 c. civ., că prin urmare consemnarea făcută pe baza ofertei nevalabile nu poate echivala cu o plată regulat efectuată, că așa dar reclamantul era în drept să refuze ridicarea sumei consemnate, mai ales că potrivit art. 1101 cod. civil, debitorul nu-l poate obliga pe creditor să accepte o plată parțială.

Considerând că, pentru aceste motive, consemnarea unei părți din datorie de către pârât apare ca neregulat făcută și urmează a nu fi luată în seamă, astfel că cererea debitorului pentru acordarea de dobânzi legale cu începere dela data încheerii contului și până la definitivă și regulată achitare a datoriei, se privește ca fundată și urmează a fi admisă.

Asupra cererii reconvenționale făcute de pârâtul Oreste Bianchi tinzând pe de o parte la restituirea celor două cambii date în garanție și protestate pentru neplată, iar pe de altă parte la condamnarea reclamantei la o sumă de lei 200.000, ce reprezintă daunele morale cauzate pârâtului prin protestarea cambiilor fără utilitate și cu rea credință.

Având în vedere, în ce privește primul punct, că cererea de restituire a cambiilor apare cu totul nefundată, întrucât cambiiile au fost date în baza convenției ca garanție pentru creditor și nimeni nu poate să-i retragă această garanție la care are dreptul, iar pe de altă parte aceeași convenție prevede cât se poate de explicit la Nr. 4 lit. h, în fine că îndată ce contractul de credit în cont curent va deveni exigibil, reclamanta va avea dreptul să urmărească realizarea creanței sale și pe baza cambiilor, cumulativ sau succesiv, cu urmărirea făcută în baza contractului până la despăgubirea completă.

Având în vedere că cel de al doilea cap de cerere, tinzând la condamnarea la daune morale a reclamantei pentru faptul protestării pe nedrept a efectelor date în garanție, trebuie să se întemeeze potrivit art. 998 c. civ. pe dovezi constatând existența unei culpe, existența prejudiciului, precum și raportul de cauzalitate dintre culpă și prejudiciu.

Având în vedere că nu există culpă atunci când faptul prejudiciabil constituie exercițiul unui drept.

Având în vedere că reclamanta era în drept să protesteze cambiiile date în garanție și să urmărească în baza lor până la despăgubirea completă, și că procedând astfel ea nu a făcut decât să-și exercite acest drept pe care i-l recunoaște însăși convenția.

Considerând că folosirea cambiilor date în garanție nu constituie un abuz de drept în ipoteza când s'ar constată că datoria principală derivând din contract, ar fi în întregime achitată.

Având în vedere, pe de altă parte, că legea acordă efect de plată ofertei reale urmată de consemnarea sumei numai dacă s'au respectat anumite condițiuni enumerate în art. 1115 c. civ.

Că între condițiunile necesare pentru ca ofertele reale să fie valabile, textul legii prevede următoarele: „Să fie făcute pentru toată suma exigibilă, pentru rendite și dobânzi datorite, pentru cheltueli lichidate și pentru o sumă oarecare în privința cheltuelilor nelichidate, sumă asupra căreia se poate reveni după lichidarea acestor cheltueli”.

Având în vedere că pârâtul nu s'a conformat acestui text întrucât a depus o sumă mai mică decât cea datorată, că deci oferta sa reală nu era valabilă, iar consemnațiunea sumei pe baza unei oferte nevalabile nu poate echivala cu plata datoriei, că așa dar, reclamanta a fost în drept să se folosească de cambiile primite în garanție și să le protesteze.

Considerând că nefăcându-se dovada culpei, nu poate fi locul la daune, că deci cererea reconvențională a pârâtului apare neîntemeiată și sub raportul celui de al doilea cap de cerere, că în consecință ea urmează a fi respinsă în totul.

Având în vedere cererea de cheltueli de judecată formulată de reclamantă, Tribunalul apreciind le fixează la suma de lei 15.000.

Pentru aceste motive, redactate de d-l judecător supleant Aurel Broșteanu, Tribunalul admite, etc.

(ss) Dem. Moiescu, Aurel Broșteanu.

NOTA. — Deși această hotărâre a fost dată în legătură cu legea cametei, totuși chestiunea de drept care a preocupat tribunalul și care ne interesează într-un mod deosebit, este cu totul alta și anume dacă restituirile făcute de acreditat în contul prelevărilor din creditul deschis, echivalează sau nu, date fiind condițiile în care s'a încheiat contractul de deschidere de credit, cu tot atâtea plăți parțiale din partea acreditatului.

Deschiderea de credit, operațiune datorită exclusiv practicei bancare și de o utilitate imensă în comerț, se prezintă azi sub o înfinitate de aspecte create de nevoile rezultate din activitatea comercială zilnică.

Regretăm că din hotărârea ce adnotăm, nu rezultă în mod precis clauzele și condițiile în care s'a încheiat contractul de deschidere de credit în cont curent, pentru a caracteriza și determina adevărata natură juridică a remiterilor făcute de debitor în cursul contractului.

Din cuprinsul hotărârii se vede că banca deschisese un credit în cont curent lui O. B. până la concurența sumei de 1.000.000 pe un termen oarecare, cu dobândă de 12 la sută, plus un comision.

De asemeni se mai stipulează ca sumele vărsate de debitor la bancă să fie trecute în creditul acestuia, producând o dobândă de 8 la sută în favoarea acreditatului.

Această ultimă clauză constituie de bună seamă o particularitate importantă din punct de vedere practic, căci după interpretarea ce vom da remiterilor debitorului, ținând seamă de efectele acestor remiteri, determinate prin contract, soluțiunea va diferi.

În mod obișnuit prin contractul de deschidere de credit în cont curent, acreditatul își rezervă dreptul de a face plăți parțiale în timpul duratei contractului, pentru a i se micșora dobânzile sau chiar a achita, integral suma prevăzută în contul creditului deschis, înainte de exigibilitatea creditului, adică de expirarea termenului pentru care i s'a deschis creditul.

Deci, printr'o plată parțială, suma prelevată de debitor în contul creditului se reduce cu suma plătită de acesta și prin urmare dobânda se va calcula la diferența rămasă.

Așa dar, întrucât contractul de cont curent presupune prin însăși definiția și fundamentul lui juridic, dreptul pentru debitor de a face valabil plăți în contul sumelor ridicate dela acreditant, înainte de exigibilitate, aceste restituiri având caracterul unor plăți, suma datorată de debitor se reduce în mod automat, iar dobânzile urmează a se plăti la diferența ce va rezulta după această deducere.

În cazul nostru, deși operațiunea intervenită între părți era denumită drept o deschidere de credit în cont curent, totuși constatăm că remiterile voluntare făcute de acreditat în loc de a produce efectul pe

care o plată parțială îl produce, conform convenției se trec în creditul debitorului și în această pozițiune, sumele creditate produc o dobândă de 8 la sută în favoarea creditorului acestor sume.

Chestiunea care se pune este următoarea: restituirile făcute de debitor, în aceste condițiuni, întrunesc elementele și condițiunile unor plăți valabile, având de efect stingerea datoriei în proporția vărsămintelor făcute sau ele își păstrează o individualitate bine distinctă de sumele ridicate de debitor în contul creditului deschis, sau, cu alte cuvinte, de obligația acreditatului de a achita sumele ridicate, la exigibilitatea contractului?

Problema este delicată și în rezolvarea ei necunoscând contractul în toate condițiunile lui, ne limităm la puținele date pe care hotărârea ni le oferă.

Tribunalul consideră drept plăți parțiale, restituirile făcute de debitor, cu toate că în conformitate cu o clauză contractuală, aceste sume se trec în contul debitorului, purtând o dobândă convențională.

O primă întrebare: ce motive au putut determina banca să denatureze în acest fel adevărata figură juridică a deschiderii de credit în cont curent, așa cum practica bancară a statornicit-o în mod definitiv și anume în loc ca acele sume achitate de debitor să intre în activul acreditantului, fără urmă, își conservă o existență cel puțin contabilă, figurând în contul creditor al acreditatului și producând dobânzi?

Mobilul îl găsim în chiar clauza contractuală referitoare la această operațiune sui generis, adică creditarea sumelor respective în contul debitorului cu o dobândă oarecare inferioară aceleia pe care o percepea banca la sumele liberate acreditatului din creditul deschis.

Totul se reducea la dorința băncii de a realiza un câștig în plus, peste cece i s'ar fi convenit, dacă ar fi recurs la o operațiune obișnuită de deschidere de credit în cont curent. Într'adevăr, prin operațiunea imaginată, banca realiza în primul rând un plus de 4 la sută rezultat din diferența de dobândă plătită debitorului la sumele anticipate de acesta și aceea încasată dela el, iar în al doilea rând, realiza comisionul de 12 la sută pe an la totalitatea sumelor ridicate de debitor, indiferent de quantumul ziselor plăți parțiale făcute cu anticipație de către acreditat. Cu alte cuvinte, aceste pretinse plăți parțiale nu produceau nici un efect asupra operațiunilor propriu zise, care aveau loc în executarea contractului de deschidere de credit.

În acest scop, era absolut necesar pentru ca banca să-și asigure aceste beneficii, să fi convenit cu debitorul său ca remiterile acestuia să treacă în cont separat, pe numele lui, cu o dobândă determinată prin convențiune, iar nu să servească la amortizarea parțială a sumelor ridicate de debitor dela bancă.

În explicarea acestei curioase deschideri de credit în cont curent, tribunalul găsește o justificare suficientă în însăși faptul debitorului care deși nu este obligat a face plăți parțiale până la exigibilitatea creditului—el totuși despuindu-se de o sumă de bani—o pune la dispoziția băncii și prin urmare, printr'un raționament a contrarior, această plată anticipată, facultativă și voluntară, îl îndrituie să pretindă o dobândă oarecare, fără ca prin această operațiune, vărsarea sumelor în contul creditului deschis și folosit, să piardă caracterul de plată parțială valabilă, liberatorie.

Decât, după părerea noastră, banca, în dorința de

a realiza un maximum de câștig dintr'o operațiune care în mod normal nu i-ar fi îngăduit decât beneficii normale și obișnuite, a greșit când a crezut că prin complicarea deschiderii de credit în cont curent cu o operațiune distinctă de înscriere a remiterilor făcute de debitor, într'un cont creditor special în favoarea acestuia, va putea trage toate beneficiile pe care o deschidere de credit în cont curent le oferă creditorului și anume să considere la momentul oportun acele remiteri drept plăți parțiale asupra creditului deschis și folosit de acreditat.

Cu alte cuvinte, banca a vrut ca prin contractul încheiat să realizeze un adevărat record în materie de afaceri și anume să încheie cu clientul său și o convenție de împrumut în cont curent și o deschidere de credit simplă, recurgând la o operațiune sau alta după oportunitate și conveniență. Și e regretabil că tribunalul nefăcând nici o distincție între acele două aspecte ale deschiderii de credit, nu atribuie nici o importanță clauzei prin care orice sume vărsate de debitor se vor trece într'un cont creditor pe numele acreditatului, purtând dobânzi convenționale, ci consideră aceste sume vărsate drept plăți în contul sumelor ridicate dela bancă, fără a-și fi dat osteneala să analizeze la lumina principiilor generale de drept operațiunile efectuate pe baza convenției, fără a stabili caracterul juridic al remiterilor făcute de debitor prin raport cu efectele produse de aceste remiteri în puterea convenției părților.

Este știut că la deschiderile de credit în cont curent, orice sumă plătită de acreditat constituie o plată parțială asupra sumelor pe care le-a ridicat dela acreditant; este o rambursare asupra creditului deschis și de care debitorul s'a folosit, rambursare făcută în baza obligațiunii de a restitui, care se naște în mod efectiv în momentul în care pe baza creditului deschis, prelevează o sumă de bani.

Prin urmare, suma plătită acreditantului în contul debitorului său, odată intrată în casă sau în mâna aceluia, e firesc să dispară cu totul în individualitatea ei ca și orice raport de dependență între această sumă și fostul ei deținător; suma este absorbită complet în patrimoniul acreditantului din care face parte integrantă, ca o consecință a stingerii datoriei acreditatului în proporție cu acea sumă.

De aceea într'o operațiune de deschidere de credit în cont curent, acreditantul nu are dreptul decât la dobânzile aferente sumelor pe care realmente le datorează acreditatul, după scăderea plăților anticipate făcute de acesta; cu alte cuvinte, o plată parțială stingând parțial datoria, dobânzile se datoresc la suma rămasă și ele se vor recalculă din momentul efectuării acelor plăți parțiale.

În contractul intervenit între părțile litigante, desi operațiunea se numește o deschidere de credit în cont curent, totuși sumele anticipate de acreditat și servind la efectuarea prefinselor plăți parțiale, în loc de a servi cu adevărat la stingerea în aceeași măsură a datoriei, se conservă în individualitatea lor, figurând în contul creditor al acreditatului și producând dobânzi.

Suntem complet nedumeriți asupra rolului juridic al acestor plăți și asupra dublului joc îndeplinit de ele: pe deoparte prin ele se amortizează o parte din datorie, iar pe de alta cu aceste sume, banca se debitează și servește și o dobândă debitorului său.

Incontestabil că o asemenea operațiune privită astfel, constituie o anomalie juridică și ne surprinde u-

șurința cu care este tratată și rezolvată de tribunal, în sensul arătat.

În caracterizarea și interpretarea clauzelor unei convențiuni, nu trebuie să luăm în considerațiune termenii juridici întrebuițați, nici calificarea dată de părți convențiunii lor, când există o evidentă contradicție între aceste elemente materiale și cuprinsul intrinsec al diferitelor clauze din care s'ar deduce că alta a fost voința și intenția părților.

Din contract rezultă în mod peremptoriu că părțile au înțeles ca sumele vărsate în cursul contractului de către acreditat, să fie înscrise într'un cont special pe numele acreditatului, creditându-l pe acesta și cu dobânzile de 8 la sută asupra acestor sume.

Prin urmare, oricât ar fi denumit părțile acest contract drept o deschidere de credit în cont curent, clauza de mai sus învederează că intenția părților nu a fost ca sumele anticipate de acreditat să servească la stingerea datoriei, căci în acest caz nu mai are nici un sens postul de creditor în care figurează acreditatul pentru acele sume și dobânzile respective.

Din contra, deoarece sumele ridicate de acreditat, continuă să producă dobânzile de 12 la sută și comisionul convenit, din momentul incasării lor, până în momentul achitării contului, la exigibilitatea contractului, înseamnă că acreditantul rămâne creditor față de acreditat pentru toate sumele ridicate de acesta, indiferent de sumele anticipate de acreditat care după cum am văzut în loc de a intra în patrimoniul acreditantului fără ca acreditatul să mai aibă vreun drept asupra lor, se trec în creditul debitorului cărui banca îi servește o dobândă convențională.

Acele două operațiuni sunt atât de distincte în forma, condițiunile și efectele lor, încât considerăm exclusă orice posibilitate de discuțiune contradictorie.

Tribunalul găsește totuși că plata făcută prin remiterile acreditatului nu poate fi pusă la îndoială pe considerentul că remiterile sunt trecute în creditul și contul debitorului, deoarece nimic nu e mai normal decât ca sumele plătite anticipat de debitor să producă dobânzi însă nu arată cum este posibil ca o sumă dată în plată să producă asemenea dobânzi, de oarece știm că o plată echivalează cu o stingere de datorie și deci suma dată în plată intră în patrimoniul creditorului, liberă de orice obligațiune față de debitor.

Dacă e normal ca într'o deschidere de credit în cont curent, debitorul să se libereze prin plăți parțiale și anticipate, este neserios a se susține că debitorul poate avea dreptul la o dobândă pentru o sumă dată în plată.

Obligațiunea băncii de a servi o dobândă debitorului, trebuie să aibă o cauză juridică oarecare; în altfel o asemenea obligațiune nu e producătoare de efecte; cauza juridică a dobânzilor este raportul de creditor ce se naște pentru acreditat în momentul depunerii sumei în mâna acreditantului, ceea ce are de efect nașterea unui drept de creanță în favoarea acreditatului-creditor.

Deci, între acele două operațiuni nu există nici o legătură, ele păstrându-și caracterul lor absolut distinct prin însăși voința părților exprimată în convenție și prin urmare nu era îndrituită banca să speculeze această situație după cum îi convenea: cât timp contractul era în curs de executare, debitorul să fie considerat drept creditor pentru sumele avansate și pentru dobânda de 8 la sută, iar banca să-l încarce în acelaș timp cu dobânda de 12 la sută la su-

măle ridicate de el, iar când este vorba de regularea și lichidarea creditului deschis, să considere aceste sume plătite drept plăți parțiale făcute în contul creditului și deci să refuze recalcularea dobânzilor conform legii contra cametei.

Căci, sau acele sume reprezintă în realitate tot atât de plăți parțiale și în acest caz partea corespunzătoare din datorie stinsă prin aceste plăți, nu mai poate produce dobânzile de 12 la sută, această dobândă fiind lipsită de cauză juridică, sau acreditantul are dreptul la această dobândă și în acest caz sumele depuse de acreditat nu constituiesc plăți parțiale, ci depuneri producătoare de dobânzi și în consecință între aceste sume și creditul deschis acreditatului nu există vreun raport causal.

Pentru toate aceste considerațiuni de drept deduse din însăși natura juridică a contractului intervenit între părți, soluțiunea tribunalului este eronată și prin urmare, greșit respinge recalcularea dobânzilor pe trecut, în conformitate cu legea contra cametei.

E. CRISTOFORIANU.

RECENZII

CONVERSIUNEA ȘI ASANAREA DATORIILOR AGRICOLE, de d-l Constant Georgescu, Prof. de Finanțe la Facultatea de drept din București.

Problema asanării datoriilor agricole și conversiunea lor fiind la ordinea zile, d-l Prof. univ. Constant Georgescu, face un interesant studiu, din punct de vedere juridic, economic și financiar asupra chestiunii.

Discutând problema din punctul de vedere juridic, autorul ajunge la concluzia, că legiuitorul poate interveni în raporturile dintre creditor și debitor, atunci când conflictul dintre ei, agravându-se, ar amenința ordinea și liniștea Statului, fără ca prin aceasta să se calce principiul înscris în art. 969 cod. civ., că convențiunile legale au putere de lege între părțile contractante și nici art. 17 din Constituție care garantează proprietatea de orice natură.

Motivează intervenția legiuitorului pe interpretarea art. 21 Constituție, că Statul poate interveni între factorii de producție pentru a evita conflicte economice sau sociale, ca în speță, pentru a asigura liniștea internă.

Discutând problema sub latura economică, având în vedere urgența și gravitatea ei, conchide că operațiunea conversiunii datoriilor agricole trebuie să fie efectuată din oficiu și obligatorie pentru toți debitorii, indiferent de întinderea ce stăpânesc.

Discutând problema sub raportul financiar, d-l Const. Georgescu, având în vedere suma datoriilor agricole, pe care le evaluează la 30 miliarde, conchide că eșalonarea plăților să se facă pe termen lung (30 ani) și cu o dobândă minimă, iar ca conversiunea datoriilor în obligațiuni să nu paralizese activitatea financiară a instituțiilor de credit, să se găsească o masă lichidă de manevră de cel puțin 10 miliarde lei numerar.

În partea a doua a studiului său, d. Prof. Const. Georgescu face o analiză și o critică a diferitelor proiecte prezentate parlamentului: *proiectul Argetoianu, proiectul partidului național-liberal, partidului național-țărănesc, partidului Dr. N. Lupu, etc.*

Autorul propune o soluțiune intermediară, destul de bine motivată. Necunoscându-se precis care este cuantumul datoriilor agricole, întreaga operațiune a conversiunii și asanării să se facă pe etape. În prima etapă să se stabilească prin ajutorul unor comisiuni, în maximum 6 luni, care este cuan-

tumul datoriilor. În a doua etapă, pe baza rezultatelor obținute, să se procedeze la asanarea propriu zisă a datoriilor, pe baza rentabilității agriculturii și a capacității posibile de plată a debitorilor pe timp de 30 ani cu o dobândă minimă (5% la sută).

Autorul își concretizează ideile sale într'un proiect de lege, anexat studiului.

D-l Prof. Const. Georgescu aduce o contribuțiune meritorie la elucidarea unei probleme destul de complicate.

E. C. DECUSARA.

CONSIDERAȚIUNI ASUPRA ART. 285 c. c., de C. Sion, Doctor în Drept.

Încă o lucrare de o reală valoare juridică a îmbogățit literatură Dreptului Românesc.

De altfel d-l C. Sion nu este la începutul încercărilor sale, el este deja cunoscut și apreciat, căci de curând a dat la lumină „Convenția Colectivă de Muncă“, lucrare a cărei importanță desigur n'a scăpat nimănui din vedere.

Noua sa lucrare intitulată „Considerațiuni asupra art. 285 cod. civil“, este împărțită în 6 capitole în care autorul tratează amănunțit și cu o deosebită competență într'un stil ușor și plăcut, materia sub toate aspectele.

În primul capitol autorul se ocupă de „Natura juridică“, în al doilea de „Determinarea Treimei“, în al treilea de „Dreptul de Uzufruct și Răscumpărarea“, în al patrulea de „Actele de Instrăinare“, în al cincilea de chestiunea „Treimea este neraportabilă și nereductibilă“, iar în ultimul capitol de „Dreptul Comparat“ în care autorul face o documentată incursiune în Dreptul german, austriac, elvețian, englez, italian, spaniol și sovietic.

Această lucrare îndeplinește un gol și satisface o trebuință de mult simțită, așa că prin apariția ei, autorul a adus netăgăduit încă o importantă contribuțiune științifică în dreptul nostru.

De aceea îmi iau permisiunea să o recomand cu toată căldura pe care mi-o dă convingerea că este o lucrare de real folos, reprezentând și cea mai elocventă dovadă că chiar în timpurile în care trăim, caracteristice prin cel mai feroce egoism și stăpânite de crezul așa zisului „minimum de efort“, se mai găsește totuși unii care să persevereze în a continua să facă încă jertfe pe altarul muncii trudnice, singurele în adevăr durabile și de folos obștești.

M. I. PĂCURARIU,
Președinte Trib. Iași

A apărut:

TABLA DE MATERII pe 1931, întocmită pe articole de legi și regulamente și pe materii în ordine alfabetică

Prețul 100 lei, ca și la cele din anii trecuți.

Se servește numai contra cost celor ce sunt la cointerent cu plata abonamentelor.

Costul abonamentului atât la „Curierul Judiciar“ cât și la „Jurisprudența Generală“ a fost redus pentru anul 1932: pentru avocați de la 1400 lei la 800 și pentru magistrați de la 800 la 700 lei.

Rugăm stăruitor plata abonamentelor datorate direct la „Curierul Judiciar“, prin mandat poștal, notând pe cotor, plata abonamentului la...

A apărut:

SOLUȚIUNI NOUI PENTRU REALIZAREA ȘI EXTINDEREA CONVERSIUNII de E. Cristoforeanu, Avocat. Prețul lei 30.